

Besluit

Stempel 	Onderwerp: varianten beeklopen vliegveld Twente	
	Bijlagen: 16-2-2009	
	Opsteller: Karel Hesselink/Hans Gels Beïnvloeden, beoordelen en participeren plannen derden: R.F. Gerard	paraaf:
	Aandachtsveldhouder: A.J.F. Luttkhuis Portefeuillehouder: H.A. Meek	

Samengevat wordt voorgesteld:

Op basis van het geschetste afwegingskader t.a.v. beekherstel in het kader van het besluitvormingstraject over de luchthaven Twente (naar verwachting vanaf juni 2009) de voorkeur van het waterschap te baseren op de volgende principes:

Bij maatschappelijke keuze voor vlekkenplan A (zonder luchthaven), als waterschap te kiezen voor:

- prioriteit voor herstel oorspronkelijk stroomgebied van de Jufferbeek;
- voornamelijk samenvoegen van oorspronkelijke stroomgebieden Hesbeek en Blankenbellingsbeek en deze via de Hesbeek af te voeren. Hierbij wordt onderzocht of de Hesbeek vervolgens op het stroomgebied van de Deurningerbeek kan worden gezet;
- Leutinkbeek ongewijzigd vanuit reeds bestaande plannen in de huidige Landinrichting Enschede-Noord ontwikkelen.

Bij maatschappelijke keuze voor vlekkenplan B (met compacte luchthaven), als waterschap te kiezen voor:

- prioriteit voor gedeeltelijk herstel oorspronkelijke stroomgebied van de Jufferbeek;
- samenvoegen van oorspronkelijke stroomgebieden Hesbeek en Blankenbellingsbeek op het stroomgebied van de Leutinkbeek;
- De Leutinkbeek met extra inspanning vanuit de huidige Landinrichting Enschede-Noord ontwikkelen en herinrichten.

Route		Besluitvorming	paraaf
☐ Directie d.d. no.		☐ directie neemt een besluit conform voorstel ☐ directie stemt in met doorgeleiding van het voorstel naar het db ☐	
☐ portefeuille ☒ PBM/PCFB ☒ PWS ☐ PWK d.d. 3-3-2009 no. 9		☒ db neemt een besluit conform voorstel ☐ db stemt in met doorgeleiding van het voorstel naar adviescommissie ☐	
☒ Dagelijks bestuur d.d. 10-03-2009 no. 8			
☐ via ☐ OR ☐ GO ☐ inspraak ☐ Dagelijks bestuur / Directie d.d. no.		☐ db/ directie besluit conform voorstel ☐ db stemt in met doorgeleiding van het voorstel naar adviescommissie ☐	

09.02244

☐ commissie ☐ B&M ☐ WS ☐ WK	d.d. no.	☐ db stemt in met doorgeleiding van het voorstel naar ab ☐	
☐ Dagelijks bestuur d.d. no.			
☐ Algemeen bestuur d.d. no.		☐ ab besluit conform voorstel ☐	

Na besluitvorming		opsteller
☐ persbericht d.d. ☐ brief d.d. ☐ advertentie d.d. ☐	☐ openbare besluitenlijst ☐ voorstel op internet/intranet ☐ ter goedkeuring naar provincie	

1. Aanleiding

Al sinds medio 2005 is het waterschap, evenals diverse maatschappelijke organisaties, nauw betrokken bij de ontwikkelingen rond de eventuele doorstart van de burgerluchtvaart op vliegveld Twente. In diverse sessies en ontwerpdagen is gewerkt aan het ontwikkelingskader. Hierbij zijn al in een vroeg stadium de randvoorwaarden, vanuit het watersysteem gezien, voor een goede herontwikkeling van het vliegveld en omgeving aan de orde gesteld.

Plan met en zonder luchthaven

Vorig jaar is door de Vliegwielen Twente Maatschappij i.o. (VTM) een aantal modellen voor de herontwikkeling van de voormalige vliegbasis doorberekend en onderzocht op financiële haalbaarheid en marktconformiteit, milieu- en economische effecten. Uit dit werk komt het advies voort om 2 vlekkenplannen of modellen (A + B) verder uit te werken tot structuurvisies:

Variant A is gebaseerd op het model zonder luchthaven dat gemaakt is met de inbreng van maatschappelijke partijen. Het maakt dankbaar gebruik van de businesscase die is opgesteld door de Stichting Alternatieven Vliegveld Twente. Dit model is een combinatie van agrarische bedrijvigheid, recreatie en diverse zorgfuncties, waarmee het aansluit bij één van de sterke sectoren van de Twentse economie. Het kan nieuwe werkgelegenheid creëren, zowel aan de onderkant als aan de bovenkant van de arbeidsmarkt. De ontwikkeling hiervan kan tien jaar vergen.

In deze variant is duidelijk de gezamenlijke inspanning (voor een groen-blauwe dooradering/herstel beekstelsysteem en ecohydrologisch herstel) van de groen/blauwe organisaties als het waterschap, Landschap Overijssel, Stichting Lonnekerland en Natuurmonumenten terug te vinden.

Variant B is gebaseerd op een compacte burgerluchthaven in het groen met mogelijkheden voor (innovatieve) werkgelegenheid. Ontwikkeling en realisatie van zo'n luchthaven zal in de praktijk stap voor stap plaatsvinden. Dit model sluit aan bij de verwachting van veel bewoners en onder meer de Kamer van Koophandel, Twentse ondernemers en het Innovatienetwerk dat een goed functionerende burgerluchthaven een vliegwieleffect zal hebben voor de Twentse economie.

In deze variant is veel minder ruimte voor de groen-blauwe dooradering en biedt veel minder ruimte voor ecohydrologisch herstel van het gebied.

In een eerder DB voorstel en daarop volgende brief is navolgende besloten:

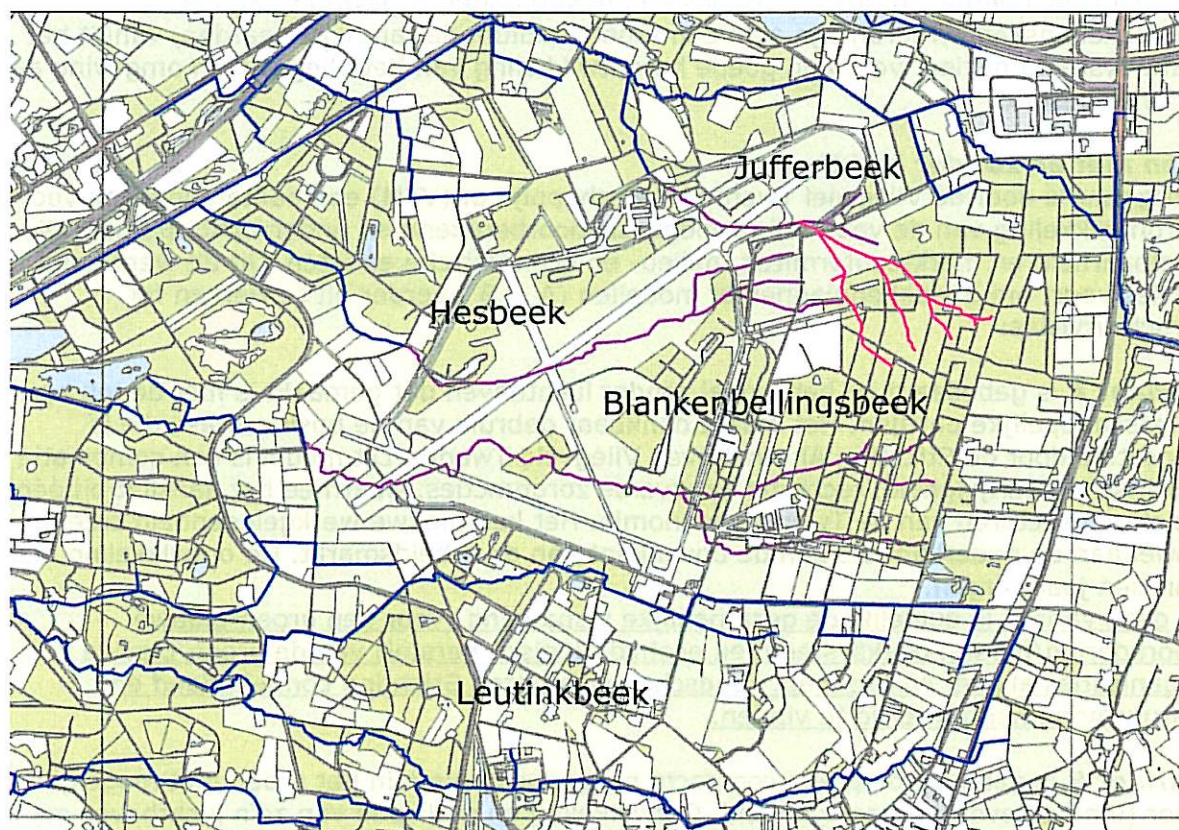
Voorgesteld wordt het rapport "Een vliegwielen voor Twente" voor kennisgeving aan te nemen en bestuurlijk een voorkeur uit te spreken voor Vlekkenplan A middels een zienswijze. Vlekkenplan A biedt van de 2 modellen die nu ter visie liggen de meest optimale mogelijkheden voor beekherstel en ecohydrologisch herstel van de Lonnekerberg e.o.. Hierbij wordt geredeneerd vanuit het gedachtengoed van een veilig en veerkrachtig watersysteem. Zonder hierbij een bestuurlijke of politieke uitspraak te doen over wel of geen vliegveld, dat betreft immers een maatschappelijke/politieke discussie.

Hier is naderhand in de commissie watersysteem (augustus 2008) expliciet over gesproken. De verantwoordelijk portefeuillehouder watersysteem (H. Meek) heeft in een reactie hierop nogmaals benadrukt dat wij als waterschap ons louter inzetten voor de waterhuishoudkundige aspecten redenerend vanuit een veilig en veerkrachtig watersysteem en aldus gericht op de behartiging van de waterbelangen. Zonder hierbij uitspraak te doen of voorkeur uit te spreken over wel of geen vliegveld.

2. Probleemstelling.

Momenteel worden beide vlekkenplannen nader uitgewerkt en vooral ook op geld en op maatschappelijke en bestuurlijke haalbaarheid gezet. Dit zal in april/mei 2009 moeten leiden tot 2 ontwerp structuurvisies. Naar verwachting zal in juni 2009 gestart worden met de besluitvorming middels een bestuurlijk voorstel. Vanuit het planproces wordt aan het waterschap gevraagd om de keuze van het gewenste watersysteem voor beide

vlekkenplannen nader te onderbouwen. In principe is het herstel van de historische waterlopenstructuur en het ecohydrologisch herstel van de Lonnekerberg en omgeving, de basis voor het herstel van het natuurlijke watersysteem. Op bijgaand kaartje staan de oorspronkelijke waterlopen weergegeven. Er kunnen daarbij de navolgende 4 beeksystemen van noord naar zuid onderscheiden worden:

3. Afweging herstel beekstelsel.

Beekstelsel vlekkenplan A (model zonder luchthaven).

Jufferbeek/Deurningerbeek.

Herstel van de Jufferbeek heeft de hoogste prioriteit vanwege de status van waterkwaliteitsgebied (waterparel; waterbeheer ondersteunt natuur(doelen)), hoogste ambitieniveau Kaderrichtlijn water en aankoppelingsmogelijkheid op het landelijk watersysteem van de Regge. Het oorspronkelijke stroomgebied van de Jufferbeek kan nagenoeg volledig volgens een natuurlijke afwatering hersteld worden. Op de Lonnekerberg worden daarbij vanuit een binnenkort op te starten project in kader van Terug naar de bron diverse vasthoud maatregelen genomen, waarna het uitredende grondwater oppervlakkig via greppels naar een zijbeek van de Jufferbeek geleid kan worden. Ook zal de drainage rondom de kopse kant van de startbaan verwijderd (moeten) worden, maar ook in grote delen van de rest van het gebied. Een stroomgebied van ca. 117 ha wordt op deze wijze toegevoegd aan de Jufferbeek.

Hesbeek.

Herstel van de Hesbeek is mogelijk. Voor de Hesbeek geldt dat momenteel het gehele vliegveld met veel verhard oppervlak afwatert op deze beek. In deze variant A wordt echter een deel hiervan (117 ha) straks afgevoerd op de Jufferbeek. Een ander betrekkelijk groot stroomgebied (285 ha) kan afgevoerd worden op de Blankenbellingsbeek (zie onder Blankenbellingsbeek). De Hesbeek zal daardoor aanzienlijk minder water gaan afvoeren terwijl het systeem daar nu wel op is afgestemd. Voor de Hesbeek is om die redenen recent, op basis van de huidige situatie, een retentieproject gerealiseerd. Ook doet zich bij de Hesbeek in de toekomst wellicht de mogelijkheid voor om een aansluiting en doorkoppeling

op de Deurningerbeek te realiseren (noordzijde A1). Nu reeds worden vanuit de VTM ontwikkelingen geschets rondom de A1-zone met aanpassing van knooppunt bij de A1, een station en toekomstige bedrijven. Ook liggen er al duikers onder de spoorlijn en A1. Aansluiting op de Deurningerbeek heeft om reeds genoemde redenen een hoge prioriteit.

Blankenbellingsbeek.

De Blankenbellingsbeek is nu nagenoeg, vanwege het vliegveld, geheel verdwenen, maar kan volgens de oorspronkelijke situatie hersteld worden. Voor deze loop geldt dat ter hoogte van het Lonnekermeer nu een lange verduikering ligt. In de jaren '80 is om reden van waterkwaliteit het (landbouw)water om het meer geleid. Herstel van de oorspronkelijke doorvoer door het Lonnekermeer is mede afhankelijk van een goede waterkwaliteit en zal tevens getoetst moeten worden op de status (instandhoudingsdoelen) van het Natura2000-gebied. Vanuit de beek geredeneerd is een passage door het meer daarbij echter niet wenselijk. Aansluiting op de duiker is vanuit een te herstellen beekstelsysteem ook niet wenselijk. De duiker zal derhalve verwijderd moeten worden en er zal een ondiep beekstelsysteem langs het Lonnekermeer gelegd moeten worden zonder nadelige beïnvloeding op de natuurdoelen van het meer. Zowel bovenstrooms als benedenstrooms van het Lonnekermeer zal de hier aanwezige waterloop tot een natuurlijke beek moeten worden omgevormd. Dit gebied kent nu een duidelijke landbouwstructuur en -ontwatering. Daarnaast is ook hier het vervolgotraject voorbij de Koppelleiding nagenoeg onmogelijk vanwege de A1 en bedrijventerreinen. Aansluiten van water op deze beeklopen betekent daarbij dat het water naar het stelsysteem van de Bornsebeek zal worden gestuurd (stedelijke waterstroom).

Het stroomgebied van de Blankenbellingsbeek dat hersteld kan worden bedraagt ca. 285 ha en is vergelijkbaar met dat van de Leutinkbeek (262 ha), maar ruim kleiner dan dat van de Jufferbeek (660 ha). Herstel zal daarbij niet leiden tot een blijvend watervoerend systeem in de zomer. Samenvoegen van het oorspronkelijke systeem van de Blankenbellingsbeek met dat van de Hesbeek vergroot de kansen op een blijvend watervoerend systeem. De keuze voor de Hesbeek ligt dan vanuit watersysteemaspecten voor de hand.

Leutinkbeek.

De Leutinkbeek is bij deze variant A niet aan veranderingen onderhevig. Wel vindt er vanuit de landinrichting Enschede-noord een koppeling plaats met de zuidelijker gelegen bovenloop van de Elsbeek. Hierbij worden extra hectaren stroomgebied vervroegd op de Leutinkbeek gezet. Voor de Leutinkbeek (verderop Elsbeek genoemd) bestaan plannen om deze weer aan te sluiten op de voormalige beekloop door de wijk Groot Driene. Herstel van een oorspronkelijke (stedelijke) waterloop wordt hiermee bereikt (Waterplan Hengelo). Tevens wordt hiermee minder water naar het Twentekanaal gestuurd.

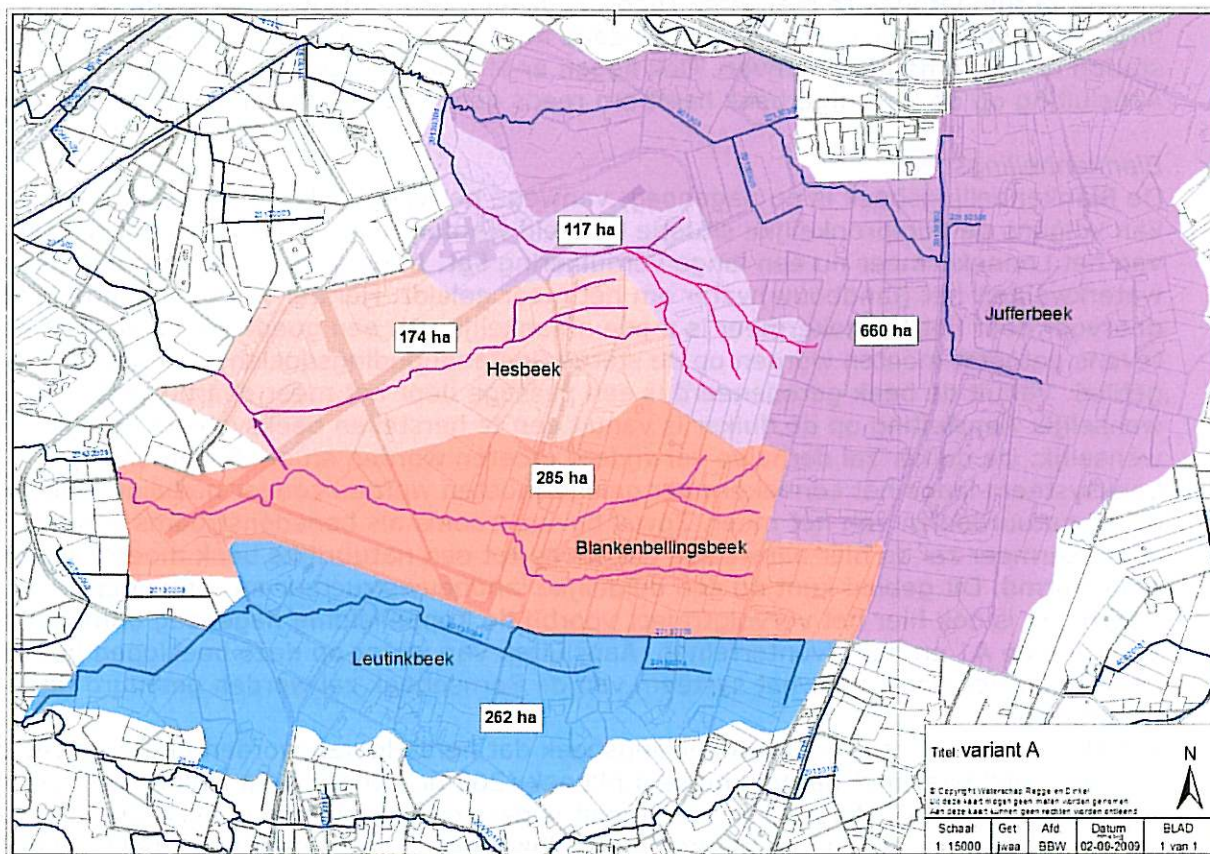
Resumerend:

Voor vlekkenplan A geldt dat het Jufferbeekstelsysteem optimaal hersteld kan worden. De Leutinkbeek is niet in beeld. Voor de Hesbeek en de Blankenbellingsbeek zijn er twee opties:

1. Separaat herstel van beide stroomgebieden;
2. Samenvoegen van beide stroomgebieden.

Ad. 1. Herstel van beide stroomgebieden is mogelijk volgens de oorspronkelijke bekenstructuur. Droogval voor beide beken in de zomer is echter zeer aannemelijk.

Ad. 2. Samenvoegen tot één stroomgebied en beekstructuur biedt o.i. echter de grootste voordelen. Het stroomgebied is daarbij dermate groot dat de watervoerendheid aanzienlijk wordt verbeterd. Verder biedt een toekomstige aansluiting op landelijk beekstelsysteem van de Deurningerbeek mogelijkheden. De situatie rondom het natura 2000 gebied Lonnekermeer biedt daarnaast onzekerheden tav de herstel mogelijkheden van de Blankenbellingsbeek. Vooralsnog wordt daarom voorgesteld om beide stroomgebieden samen te voegen en via de Hesbeek af te wateren.

Beeksystem vlekkenplan B (met compacte luchthaven).

Jufferbeek/Deurningerbeek.

Hier kan het oorspronkelijke stroomgebied van de Jufferbeek weer ten dele hersteld worden. Op basis van een natuurlijke afwatering kan het aangegeven deel op het kaartje naar de Jufferbeek afwateren (58 ha stroomgebied). De oorspronkelijke aansluiting is daarbij niet mogelijk, de aansluiting vindt meer bovenstrooms plaats. Feit blijft echter dat drainage rondom de startbaan een negatief effect blijft houden op de natuurlijke grondwaterstanden.

Hesbeek /Blankenbellingsbeek.

Voor beide (bron- en) stroomgebieden ten oosten van de startbaan geldt dat deze niet op de oorspronkelijke beeklopen kunnen worden aangesloten. Er zouden anders hiervoor zeer lange verduikeringen onder de startbaan door gelegd moeten worden. Vanuit duurzaam herstel van beeksystemen en mede vanuit kostenooipunt is dit zeer onwenselijk. Praktische oplossing is om de beken gezamenlijk onder de compacte luchthaven langs te geleiden. Het blijkt vanuit de hoogteligging van het terrein dat het stroomgebied van beide beken (gezamenlijk ca. 337 ha) aangesloten kan worden op het stroomgebied van de Leutinkbeek.

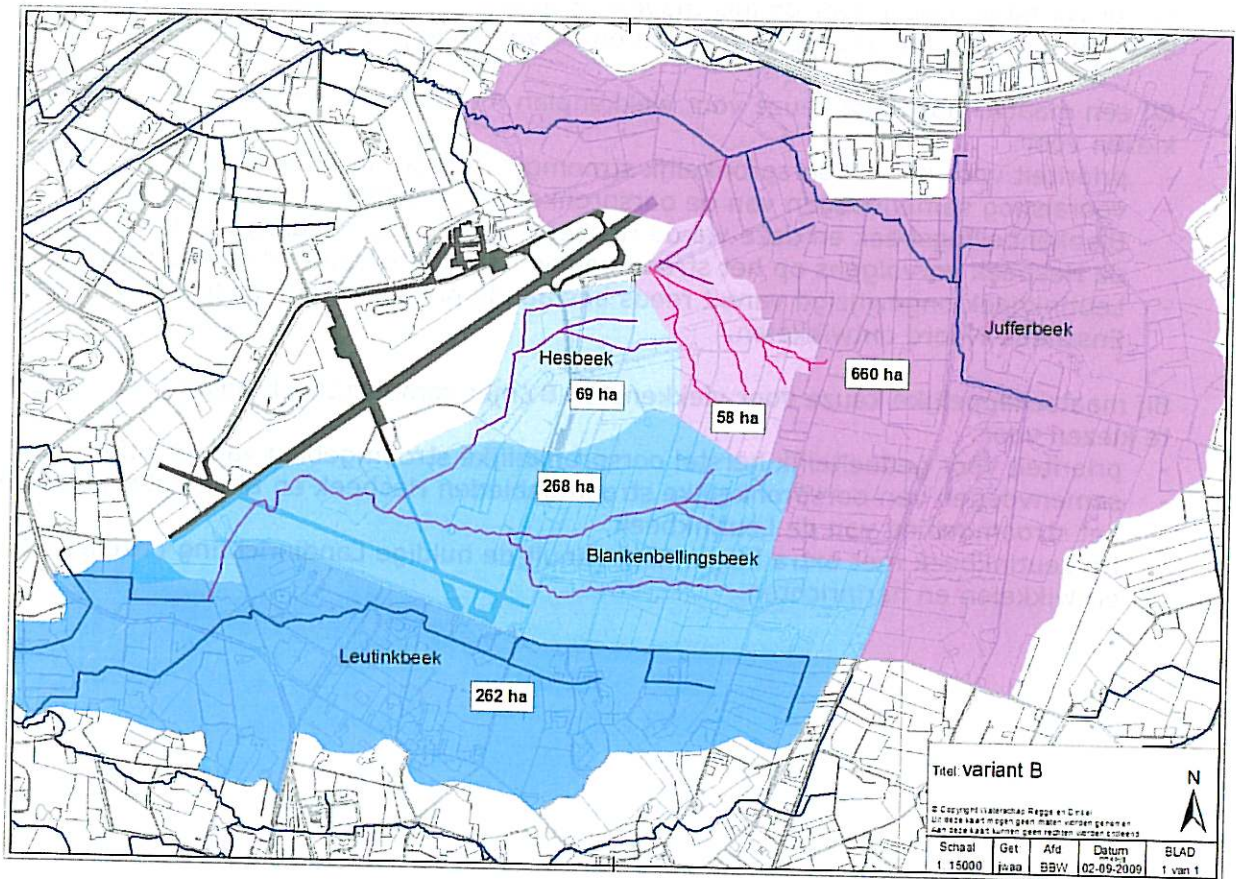
Leutinkbeek.

Zowel de Hesbeek als de Blankenbellingsbeek kunnen qua stroomgebied worden aangesloten op de Leutinkbeek. Het stroomgebied van de Leutinkbeek wordt daarmee meer dan verdubbeld (van 262 ha naar 599 ha). Dit betekent dat er ook hier tot aan de Koppelleiding verbeteringswerkzaamheden aan de huidige Leutinkbeek uitgevoerd moeten worden. De Leutinkbeek zal hierdoor echter wel watervoerend gehouden kunnen worden. Vanuit de landinrichting zal dit dan verder moeten worden opgepakt.

Resumerend:

Voor vlekkenplan B geldt dat het Jufferbeekstelsysteem ten dele hersteld kan worden, dit heeft beleidsmatig een pré. De oorspronkelijke stroomgebieden van de Hesbeek en de Blankenbellingsbeek kunnen gezamenlijk op het stroomgebied van de Leutinkbeek worden

aangesloten (onder de luchthaven langs). Hierbij moet de Leutinkbeek wel worden heringericht.

4. Vervolg proces.

De VTM vraagt aan het waterschap om een besluit te nemen t.a.v. de toekomstige ligging van de betreffende beken in beide varianten. Mede op basis hiervan, maar vooral ook op basis vele andere argumenten zal er uiteindelijk een weloverwogen bestuurlijke beslissing worden genomen ten aanzien van wel of niet open houden van de luchthaven.

Vanuit de VTM is al wel het voorstel gedaan om het herstel van de beken, maar ook de gehele inrichting van het landelijk gebied, vanuit de landinrichting Enschede-noord te organiseren. Hierover heeft de VTM reeds contact gehad met de Landinrichtingscommissie. Dit betekent dat er via een planwijziging de voorstellen kunnen worden ingebracht, maar dat ook de financiering hiervan volgens dit geijkte spoor loopt. Daarnaast zal er ook een financieringsspoor vanuit de te ontwikkelen "rode" functies gaan lopen. Het is op dit moment daarom nog niet zinvol en bijna onmogelijk om al een schatting van kosten voor het waterschap te maken. Mede om deze reden en gelet op de lange looptijd van realisatie zijn er op korte termijn nog geen investeringen te verwachten in het herstellen groen/blauwe casco. In de huidige PPN is hier dan ook concreet nog geen rekening mee gehouden. Zodra hier meer duidelijkheid over is zal er in de programmering van o.a. de containerpotten Reconstructie, landgoederen kaderrichtlijn rekening mee worden gehouden.

De betrokkenheid van het waterschap in het 'vliegveld dossier' is gelet op de ruimtelijke ontwikkelingen, in samenspraak met de herstel mogelijkheden van natuurlijke watersystemen, van groot belang. Het betreffen weliswaar zelf geen waterlichamen in de zin van de Kaderrichtlijn water, maar de herstel mogelijkheden in beide varianten hebben wel een grote bijdrage aan de kwaliteit van deze systemen (w.o. de Deurningerbeek). Vanuit het beleid voor vasthouden van water (WB21) kan hier eveneens veel worden bereikt. Door de diverse partijen wordt de kennis en inbreng van het waterschap en de discussie omtrent het herstel van bron en beek ook bijzonder gewaardeerd.

5. Voorstel

Op basis van het geschetste afwegingskader t.a.v. beekherstel in het kader van het besluitvormingstraject over de luchthaven Twente (naar verwachting vanaf juni 2009) de voorkeur van het waterschap te baseren op de volgende principes:

Bij een maatschappelijke keuze voor vlekkenplan A (zonder luchthaven), als waterschap te kiezen voor:

- prioriteit voor herstel oorspronkelijk stroomgebied van de Jufferbeek;
- vooralsnog samenvoegen van de oorspronkelijke stroomgebieden Hesbeek en Blankenbellingsbeek en deze via de Hesbeek af te voeren. Hierbij wordt onderzocht of de Hesbeek vervolgens op het stroomgebied van de Deurningerbeek kan worden gezet;
- Leutinkbeek ongewijzigd vanuit reeds bestaande plannen in de huidige Landinrichting Enschede-Noord ontwikkelen.

Bij maatschappelijke keuze voor vlekkenplan B (met compacte luchthaven), als waterschap te kiezen voor:

- prioriteit voor gedeeltelijk herstel oorspronkelijke stroomgebied van de Jufferbeek;
- samenvoegen van oorspronkelijke stroomgebieden Hesbeek en Blankenbellingsbeek op het stroomgebied van de Leutinkbeek;
- De Leutinkbeek met extra inspanning vanuit de huidige Landinrichting Enschede-Noord ontwikkelen en herinrichten.

Matrix voorbereiding

Proces/Project	Medewerker	Datum
Gels	Watersysteembeheer	23 feb 2009

Matrix besluitvorming

(onder)mandaat	secretaris	DO	DB	AB
☐	☐	☐	☒	☐

Matrix bekendmaking

	bekendmaking	datum	toelichting
☐	persbericht		
☐	advertentie		
☐	brief		
☐	website		
☐	anders		

